



Gereformeerde Kerk  
Capelle a.d. IJssel-Noord

Gereformeerde Kerk (vrijgemaakt)  
Capelle aan den IJssel – Noord  
Postbus 332 – 2907 LA

## **Beoordeling van de besluiten van de synode van Meppel 2017 inzake m/v en ambt Kerkenraad, GKv Capelle-Noord, 15 december 2017**

### **Bijlage bij de brief aan de gemeente n.a.v. de synodebesluiten M/V en ambt dd. 15/12/2017.**

Hieronder geven we een beschrijving en beoordeling van de besluiten van de synode van Meppel inzake m/v en ambt. Steeds geven we het besluit weer en bespreken daaronder achtereenvolgens de gronden onder het besluit (alleen bij besluit 1 en 2 doen we dat samenvattend en niet per grond). Tussen aanhalingstekens geven we citaten uit de gronden weer.

#### **Besluit 1: aan deputaten m/v decharge te verlenen**

Volgens de synode hebben deputaten ‘hun opdracht naar behoren uitgevoerd’. Dit betekent dat de synode ook uitspreekt dat de omgang met de heilige Schrift in het deputatenrapport goedgekeurd wordt. Als kerkenraad hebben we echter bezwaren gehad tegen de omgang met de heilige Schrift in het deputatenrapport. Daarin wordt een norm uit onze cultuur (de gelijkheid van man en vrouw) gebruikt om die gedeelten van de bijbel waarin gesproken over verschillende verantwoordelijkheden voor man en vrouw cultuurgebonden te verklaren.<sup>1</sup>

Daarnaast is het de vraag of deputaten zich wel gehouden hebben aan hun opdracht. De synode van Ede 2014, waar zij werden aangesteld, had immers gezegd dat zij in hun onderzoek twee lijnen in de Schrift moesten verdisconteren, één die de gelijkwaardigheid benadrukt en één die het verschil in positie laat zien (Acta Ede 2014, p. 41). In hun rapport hebben deputaten wel gezegd dat er positieverschil is tussen man en vrouw in de kerk, maar afscheid genomen van de klassieke invulling van dit verschil, zonder te beargumenteren hoe we dat onderscheid dan wel moeten zien (vgl. conceptbesluit 10, p. 70 van het deputatenrapport). De klassieke visie op gelijkwaardigheid en verschil tussen man en vrouw is losgelaten, maar er is geen overtuigend alternatief voor in de plaats gekomen, dat beide aspecten inhoudelijk recht doet.

Wij kunnen als kerkenraad dan ook niet instemmen met het oordeel van de synode dat deputaten hun opdracht naar behoren hebben uitgevoerd.

#### **Besluit 2: de kerken ertoe op te wekken:**

- a) in onderwijs, pastoraat en diaconaat dankbaar gebruikt van maken van alle gaven die de Heer zowel aan mannen als aan vrouwen geeft.**
- b) zorgvuldige regelingen te treffen met het oog op de aanstelling van mannen en vrouwen in niet-ambtelijke diensten.**

De eerste oproep onderschrijven we van harte, zolang er rekening mee wordt gehouden dat de Schrift duidelijk laat zien dat onze *roeping* bepaalt hoe we onze gaven in de gemeente moeten inzetten. Oproep 2a kan niet betekenen dat vrouwen hun gaven inzetten in het ambt van ouderling of diaken, aangezien Paulus deze ambten voorbehoudt aan mannen (1 *Tim.* 3,1-13).

De tweede oproep stuit bij de kerkenraad op bezwaren. Het lijkt erop dat nu allerlei taken die in de kerk vervuld worden een vorm van officiële aanstelling en bevestiging nodig hebben, naar analogie van de bevestiging in het ambt. De synode geeft geen argumenten uit de Bijbel, waarom dit nodig zou zijn. Ook geeft ze niet aan, waar dan precies de grens ligt. Iedereen in de gemeente vervult namelijk diensten die niet vallen onder het bijzonder ambt, in die zin dat ieder het ambt van alle gelovigen uitoefent. Moeten daar dan weer bepaalde extra bijzondere niet-ambtelijke diensten in worden onderscheiden? Daarnaast is het al zo dat mensen die de opdracht krijgen in commissies te dienen daarvoor een benoeming krijgen van de kerkenraad. En als het goed is, ziet de kerkenraad ook toe op hun functioneren, zoals hij dat behoort te doen bij alle leden van de gemeente.

---

<sup>1</sup> Notitie kerkenraad GKv Capelle-Noord over het deputatenrapport *Samen dienen*, 10 februari 2017.

### **Besluit 3: Uit te spreken dat er Schriftuurlijke gronden zijn om volop ruimte te bieden voor de inzet van gaven van vrouwen in taakvelden zoals verkondiging, onderwijs, pastoraat en diakonaat**

1. Onder grond 1 wordt vastgesteld dat in het OT alleen mannen de reguliere ambten van profeet, priester en koning vervulden. Dat vrouwen een profetische of regerende rol kregen, was uitzondering op deze regel. De synode gaat er stilzwijgend vanuit dat dit mannelijk leiderschap een cultureel gegeven is.<sup>2</sup> Dit was ook de lijn die in het deputatenrapport werd gevolgd. Deputaten betogen dat het sinds de zondeval gewoon is geworden dat de man gezag heeft over de vrouw (Gn. 3,16). Daar sloot God zich voor een tijd bij aan, maar het was van oorsprong niet de bedoeling. Dat de synode zich bij deze denklijn aansluit, menen we te kunnen concluderen uit het feit dat de synode stelt dat God deze ongelijkheid in de loop van de heilsgeschiedenis overwint. Kennelijk is die ‘vanaf het begin’ niet zo bedoeld door God. Door de synode wordt deze keuze nergens verantwoord, terwijl het wel een ingrijpende wijziging van benadering is. Men beslist hiermee namelijk dat het onderscheid in roeping tussen man en vrouw niet teruggaat op een scheppingsontwerp van God, maar een menselijke (zondige) instelling is, die overwonnen moet worden.

Als klopt wat de synode veronderstelt, namelijk dat een onderscheid in verantwoordelijkheid tussen man en vrouw vanaf het begin niet door God is bedoeld en mannelijk leiderschap een cultureel gegeven is, dan is het opvallend dat in Israël vrouwen geen *priester* waren, terwijl er bij de omringende volken wel vrouwelijke priesters waren. Als het dus zo is dat God zich tijdelijk aansloot bij wat cultureel gebruikelijk was, had het voor de hand gelegen dat er in Israël ook priesteressen waren. Toch week Israël op dit punt van de omringende volken af. Alleen mannen waren priester. Deze priesters hadden in Israël de taak om het volk van God te onderwijzen in de wet van Mozes (Lv. 10,11). Deze lijn wordt voortgezet in het Nieuwe Testament, als Christus de bediening van de verzoening aan mannelijke apostelen opdraagt, en de apostelen op hun beurt alleen mannelijke oudsten in de gemeenten aanstellen om de gemeente te onderwijzen in en te bewaren bij de leer van de apostelen (I Tim. 2,10-3,5).

2. De synode vervolgt de gronden met de volgende zin: ‘Tegelijk tekent zich in het Oude Verbond het verhaal af van de sleutelrol, die vrouwen in de loop van de heilsgeschiedenis onder Gods volk hebben vervuld... een verhaal vaak in schril contrast met het falen van mannen. Deze historie wordt door de Heer in een terugblik in Mt. 1, 1-17 aan de mannelijke leiders in de kerk van toen en in die van alle eeuwen ter waarschuwing, als spiegel voorgehouden.’ Klopt het dat Mt. 1,1-17 mannelijke leiders in de kerk een spiegel voorhoudt, waarin ze hun eigen falen zien? Deze tekst biedt een overzicht van de stamvaders en -moeders van Jezus Christus. Niets in de tekst geeft aanleiding om te denken dat deze tekst door Matteüs *bedoeld* is als een spiegel waarin mannelijke leiders in de kerk hun eigen falen in de heilsgeschiedenis wordt voorgehouden.<sup>3</sup>

De synode gebruikt dit geslachtsregister voor haar eigen belang, namelijk om te laten zien dat mannen niet moeten denken dat zij beter leiding kunnen geven, want kijk maar naar hun falen. En kijk daarentegen eens hoe vrouwen uitblonden in de heilsgeschiedenis. Zij kunnen ook best leiding geven. Alsof God met dit geslachtsregister wil duidelijk maken dat exclusief mannelijk leiderschap in de kerk altijd al verkeerd is geweest. God komt als het ware op voor de gelijke rechten van de onderdrukte

---

<sup>2</sup> Volgens de klassieke visie zijn man en vrouw gelijkwaardig geschapen, maar is er onderscheid in verantwoordelijkheid. Voor het huwelijk betekent dit dat de man hoofd is van zijn vrouw, en in de kerk dat broeders het ambt van oudste vervullen. Door Christus wordt dit verschil in roeping als zodanig niet opgeheven, maar bevestigd. Alleen mannen en vrouwen worden door Hem verlost van het zondige misbruik daarvan (Ef. 5,21v, I Kor. 11, 3; 8-9; I Tim. 2,13-14).

<sup>3</sup> Als dit geslachtsregister toch zou lezen als een soort spiegel voor mannelijke leiders, dan nog zegt dit gedeelte niet meer dan: God gebruikte deze falende mannen om toe te werken naar de komst van zijn Zoon. Daarmee is niets gezegd over het goed recht van hun gezagspositie. Zo'n genealogie laat juist iets zien van de representatieve functie van de man in het huwelijk. De *vaders* van Jezus Christus worden vooral genoemd, terwijl er natuurlijk net zo veel moeders waren. Dit zegt iets over de man als hoofd in huwelijk en gezin. Daar is het Oude Testament vol van. Afstamming in geslachtsregisters gaat via de mannelijke lijn (Gn. 7), vrouwen baren kinderen voor hun echtgenoot (Gn. 21,1-7), bij het huwelijk gaat de vrouw wonen in het huis van de man, wanneer een man sterft, sterft de familienaam uit (Dtr. 25,5-6), het hoofd van de familie neemt het initiatief tot eredienst (Gn. 9,13-22; 12,7-8). Dit heeft niets te maken met mannelijke bazigheid. Het is de roeping die God aan de man in huwelijk en gezin gegeven heeft, te beginnen bij Adam. Een roeping die hij moet uitvoeren met liefde en verantwoordelijkheid, tot heil van zijn vrouw en kinderen. Paulus bevestigt dit hoofd-zijn van de man in Ef. 5, 22v en I Tim. 2,10-3,7. Wij mogen dit niet afdoen als een cultureel gegeven, waar wij niet meer aan gebonden zijn.

vrouw in de kerk. Niets in deze geslachtslijst geeft echter aanleiding om te denken dat de heilige Geest deze tekst zo bedoeld heeft. Deze tekst wordt door de synode *ingezet* om een werelds gelijkheidsideaal te ondersteunen.

Het geslachtsregister in Mt. 1 toont ons falende mannen (Abraham, David, Salomo) én vrouwen (Eva, Sarah, Rachab), in hun eigen positie, die de Here toch genadig wilde zijn, en wilde gebruiken voor de komst van zijn Zoon in deze wereld. Als hij iets laat zien, is het niet de sleutelrol van sterke vrouwen ten opzichte van falende mannen, maar de sleutelrol van Gods genade in het toewerken naar de komst van zijn Zoon.

3. In grond 3 zegt de synode: ‘Zo is onder het Oude Verbond gesmacht naar het nieuwe. In het NT wordt de vervulling van dat verlangen geopenbaard.’

Waar is precies naar gesmacht en verlangd? Terecht stelt de synode dat verlangd is naar de Messias, door wie heel het volk gezalfd wordt met de heilige Geest, en zij allemaal priesters worden die zichzelf offeren aan de Here God, en profeten die zijn woorden in hun hart en in hun mond hebben. Maar de synode gaat verder: Het verlangen dat in het Nieuwe Verbond vervuld wordt, is ook een verlangen naar gelijkberechtiging van man en vrouw. Dát verlangen heeft Christus vervuld. Hij brengt namelijk ‘het heil waarin geen onderscheid meer is tussen mannelijk en vrouwelijk’ (Gal. 3,28). Daarmee bedoelt de synode niet dat voor het delen in heil van Christus het niet uitmaakt of je man of vrouw bent, maar dat er geen onderscheid meer is tussen man en vrouw met betrekking tot de vervulling van de ambten. Het verlangen naar gelijke toegang tot alle taken in de kerk wordt in het Nieuwe Verbond eindelijk vervuld.

Allereerst moet worden opgemerkt dat dit smachten naar opheffing van de ongelijke positie van man en vrouw nergens in het Oude Testament zo wordt benoemd. Het wordt er in geprojecteerd en vervolgens ingelezen door de synode. De synode gebruikt onder andere Hebr. 8 om deze gedachte verder te onderbouwen. Hebr. 8 vertelt ons dat het Nieuwe Verbond beter was dan het Oude. Waarom is dit verbond beter volgens de schrijver van Hebr. 8? Omdat in dit verbond de Here werkelijk de zonde van zijn volk zal wegnemen (vs. 12) en zijn wet in hun hart zal schrijven (vs. 10). In Hebr. 9 wordt dit verder uitgewerkt. Het Oude Verbond had een schaduwwachtig karakter. De priesters konden met hun offers niet werkelijk de zonde wegnemen. Maar de hogepriester van het Nieuwe Verbond, Jezus Christus, heeft dat werkelijk gedaan met het offer van zijn leven. Het betere en nieuwe van het Nieuwe Verbond is dus de werkelijkheid van de verzoening door Christus.

Deze teksten over het Oude en Nieuwe Verbond gebruikt de synode echter op een andere manier. Wat is namelijk volgens grond 3 het ‘betere’ van het Nieuwe Verbond? Dat het ‘gekenmerkt wordt door gelijkheid’.<sup>4</sup> Het oude verbond met haar wet bleek niet te werken, ‘juist ook in de inrichting van de oudtestamentische ambten’. Het Nieuwe Verbond brengt daar verandering in, omdat het gekenmerkt wordt door gelijkheid. Het heil dat Christus brengt in het Nieuwe Verbond is dat er ‘geen onderscheid meer is tussen mannelijk en vrouwelijk’. De brief aan de Hebr. 8 ziet het betere van het nieuwe verbond in de werkelijkheid van de verzoening van de zonden, en van het nieuwe hart dat Gods volk ontvangt (Hebr. 8, 10-12). Maar bij de synode verschuift de focus van de verzoening van de zonden, naar bevrijding van onderdrukking. De synode ziet het betere van het nieuwe verbond in de bevrijding van de vrouw (en anderen) uit hun onderdrukte positie. Haar ongelijkheid ten opzichte van de man wordt ongedaan gemaakt, doordat zij nu ook toegang krijgt tot het ambt, dat er eerst alleen voor mannen was. Dat is kennelijk de vrijheid in Christus.

De tekst van de besluiten geeft aanleiding te denken dat de synode de relatie tussen het Oude en het Nieuwe Verbond duidt in termen van emancipatie. In het Nieuwe Verbond worden wij verlost van de onderdrukkende patriarchale structuren van het Oude Verbond. Deze benadering klopt niet met de wijze waarop in Hebr. 8 over de relatie tussen oud en nieuw verbond gesproken wordt.<sup>5</sup> Ook het beroep op Galaten 3,28 om daarmee de gelijke roeping van mannen en vrouwen tot de ambten te onderbouwen, is in tegenspraak met de bedoeling van dit vers. Dit vers gaat namelijk over gelijke toegang tot het heil in Christus. Daarvoor tellen geslachtelijke, etnische of maatschappelijke

<sup>4</sup> Hier mist opvallend genoeg elk Schriftbewijs.

<sup>5</sup> Natuurlijk spreekt Hebr. 8,13 ook over het oude verbond dat ‘verouderd is en de verdwijning nabij’, maar dat is niet omdat de bepalingen van het OT als zodanig slecht waren, maar omdat ze hun tijdelijke functie gehad hebben. Als de werkelijkheid van het nieuwe verbond gekomen is (verzoening in Christus), blijkt de beperking van het oude (aardse priesterdienst en dierenoffers) en kan het worden afgelost.

verschillen niet. Maar Paulus zegt niet dat in Christus die verschillen worden opgeheven. Ook in Christus blijft een man een man en een vrouw een vrouw. En kunnen ze dus wel degelijk een onderscheiden roeping hebben in de gemeente.

4. De boven geconstrueerde ontwikkeling van het Oude naar het Nieuwe Verbond wordt in grond 4 beschreven als ‘openbaring van Oud en Nieuw Testament’. Volgens de synode gaat het hier dus om een openbaring. De ontwikkeling van OT naar NT naar gelijkheid tussen man en vrouw is niet minder dan openbaring van God. Dat betekent: hij komt met goddelijk gezag naar ons toe.

Vervolgens betoogt de synode dat daarin voor de christelijke kerk een reden tot voortdurende bezinning is gelegen. Ze zal in alle eeuwen ‘kritisch naar zichzelf moeten blijven kijken, en naar de inrichting van haar kerkelijk leven, de functies die daarin volgens de Schrift vervuld moeten worden, en de rol die mannen en vrouwen en al haar leden, van de grootste tot de kleinste, daarin vervullen. Ze wordt hierdoor blijvend aangespoord met het oog op de invulling van de ambten kritisch te kijken naar haar Schriftverstaan’.

Wat zegt de synode hier precies? De synode zegt hier dat de gelijkheid van man en vrouw, ons geopenbaard in het oude en het nieuwe verbond, ons verstaan van de Bijbel met het oog op de invulling van het kerkelijk leven in het algemeen en de ambten in het bijzonder moet sturen. Dat ze dit bedoelt, wordt duidelijk uit grond 5, waar ze stelt hoe ze gehoor heeft gegeven aan deze roeping. Ze geeft aan dat ze kritische naar haar eigen Schriftverstaan heeft gekeken, vanuit de ‘openbaring van het Oude en het Nieuwe Testament’ en komt zo tot de conclusie dat er alle reden is vanuit de Schrift alle taken in de gemeente zowel door mannen als vrouwen uitgevoerd kunnen gaan worden.

Wij kunnen het niet anders zien dan dat de synode hier een leessleutel geeft voor de Bijbel. Zij zegt dat als wij de Bijbel lezen, we dat moeten doen door de bril van de *gelijkheidsgedachte* die volgens de synode in de Bijbel naar ons toekomt. Daarmee neemt de synode dus ook een beslissing over hoe wij de zogenaamde ‘zwijgtteksten’ moeten lezen. Die mogen niet in tegenspraak zijn met deze gelijkheidsgedachte. De vraag die dit oproept is: mag de Bijbel nog voor zichzelf spreken volgens de synode, of heeft zij in de gronden onder besluit 3 eigenlijk de leessleutel voor de Bijbel ons al aangereikt of opgelegd? De kerkenraad heeft sterk de indruk dat dit laatste hier gebeurt. De synode verheft zich boven de Bijbel, en schakelt de Bijbel in voor een gelijkheidsideaal dat niet uit de Bijbel komt, maar dat vanuit onze cultuur aan de Bijbel wordt opgelegd.

Mochten we hier teveel lezen in de synodebesluiten, dan blijft dit grote probleem staan: je kunt als synode niet zomaar zeggen dat de gelijkheid van man en vrouw in het Nieuwe Verbond openbaring van God is, als deze overtuiging in strijd is met wat de kerk van alle eeuwen in de Bijbel gelezen heeft. Dan moet je je daarvoor verantwoorden, omdat wij niet de eerste zijn die de Bijbel lezen (I Kor. 14,36). Dit doet de synode echter niet. Zonder zich te verantwoorden, gebiedt ze de kerken haar zeer aanvechtbare uitleg van de Bijbel te accepteren als openbaring van God.

5. Het besluit vervolgt met de woorden: ‘Gevolg gevend aan deze roeping is de synode tot de conclusie gekomen dat het getuigenis van de Schrift alle aanleiding geeft aan de gemeente van het Nieuwe Verbond, om mannen en vrouwen gelijkwaardig te laten functioneren in al de profetische, priesterlijke en koninklijke taken in de kerk, waar hun beider christennaam van spreekt (HC, zondag 12).’ Onder deze taken valt ook het leer- en regeerambt.

Haar eigen uitgangspunt volgend, komt ze tot de conclusie dat de Bijbel inderdaad alle aanleiding geeft alle ambten toegankelijk te maken voor mannen en vrouwen. Maar als je nog eens verder leest, gebeurt er nog iets. Het bijzondere ambt zelf verschiet van kleur. De synode stelt hier namelijk het ambt van alle gelovigen, en het leer- en regeerambt op één lijn. Dat is de consequente van het gelijkheidsideaal dat het denken van de synode stuurt. Dat moet er wel toe leiden dat er in de gemeente geen bijzondere gezagsdragers meer kunnen zijn.

Maar deze redenering gaat in tegen Schrift en belijdenis. Het is inderdaad zo dat wij belijden dat wij allemaal profeet, priester en koning zijn. En we voeren taken uit die bij die roeping passen. Maar daarmee zijn we niet ook allemaal oudste. Het ambt van oudste is niet een ambt dat alle gelovigen hebben (mannen noch vrouwen). Het is volgens de Bijbel een bijzondere roeping om geestelijk leiding te geven aan de gemeente met het Woord van God. Het ambt van oudste in het NT houdt in dat je met het Woord van God ook *gezag* uitoefent over de gemeente. Je bent herder van de kudde (Hand. 20,28). Beheerder van Gods huis (Tit. 2,7). Je geeft leiding zoals een vader in zijn gezin

(1 Tim. 3,5). Er is dus geen absolute gelijkheid in de gemeente. Christus regeert zijn gemeente door zijn Woord, maar voor de dienst van dat Woord gebruikt hij oudsten, aan wie de gemeente zich uit eerbied voor Christus moet onderwerpen (1 Petr. 5,4-6; Hebr. 13,17).

In deze synodebesluiten komt het *gezag* van het regeerambt zelf onder druk te staan. Immers, als het Nieuwe Verbond gekenmerkt wordt door gelijkheid, kan er in de gemeente dan nog wel plaats zijn voor mensen die van Godswege gezag ontvangen hebben over de kudde? Of is hun ambt slechts het verlengstuk van het ambt van alle gelovigen? Het laatste lijkt in de besluiten van de synode het geval te zijn. Dat brengt haar in strijd met artikel 30 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis.

Tot slot concludeert men in grond 5 dat de zwijgtteksten in zichzelf geen onbetwistbare grond zijn om 'in onze tijd en omstandigheden' vrouwen categorisch uit te sluiten van het leer- en regeerambt. Waarom niet? Het antwoord van de synode is: 'omdat de exegese van deze teksten daarvoor te zeer omstreden is.' De synode zegt hier in feite dat de tekst niet meer duidelijk is, omdat de uitleg ervan omstreden is. Maar dat kan niet waar zijn. Er is immers goede en slechte uitleg, uitleg naar de bedoeling van de Geest, en eigenmachtige uitleg (2 Petr. 1,20). De synode had verschillende uitleggingen van deze teksten moeten toetsen en gemotiveerd moeten komen met een eigen uitleg, zodat in elk geval duidelijk was geweest, op basis van welke uitleg van deze teksten ze tot de conclusie komt dat vrouwen niet van de leer- en regeerambten mogen worden uitgesloten. Als wij Schriftuurlijk willen argumenteren, zijn we daartoe verplicht. Bovendien zijn we het verplicht ten opzichte van de kerk die ons is voorgedaan. Voor haar was de inhoud van deze teksten altijd duidelijk. Als dat nu ineens niet meer zo is, dan hebben we wat uit te leggen.

De kerkenraad kan daarom niet accepteren dat de inhoud van de zwijgtteksten, vanwege het enkele feit dat ze verschillend worden uitgelegd, in de synodebesluiten volledig buiten beschouwing blijft. In feite wordt een beslissend gedeelte van het Woord van God daarmee genegeerd.<sup>6</sup>

#### **Besluit 4: uit te spreken dat er Schriftuurlijke gronden zijn om naast mannen ook vrouwen te roepen tot de dienst der barmhartigheid en daardoor tot het ambt van diaken.**

Het beroep op de Bijbel dat de synode hier doet om te onderbouwen dat in de nieuwtestamentische brieven ook al gesproken wordt van vrouwelijke diakenen, is wankel. De synode beroept zich allereerst op 1 Tim. 3,11. In 1 Tim. 3,8vv is Paulus bezig op te sommen aan welke vereisten een broeder moet voldoen om diaken te kunnen worden. Hij moet oprecht zijn, niet aan veel wijn verslaafd, niet hebzuchtig en zo noemt Paulus nog een aantal vereisten op. In vs. 11 zegt Paulus dan: 'Dit geldt ook voor de vrouwen: ook zij moeten zich waardig gedragen, ze mogen niet kwaadspreken, ze moeten sober en in alles betrouwbaar zijn.' De synode meent nu dat het hier om vrouwelijke diakenen gaat. Dit is om verschillende redenen onaannemelijk. Het is onlogisch dat Paulus hier ineens diaconessen zou gaan bespreken, terwijl hij in vs. 12 weer overspringt op de vereisten voor diakenen. Logischer is het dus dat het hier gaat om de vrouwen van de diakenen zelf, die hen wellicht bijstonden in hun werk, bijvoorbeeld bij de verzorging van vrouwen.

Maar stel dat het hier wel gaat om een aparte groep vrouwen met een speciale taak in de gemeente, die misschien met barmhartigheidswerk te maken had. Dan is deze groep vrouwen nog duidelijk onderscheiden van de mannelijke diakenen, waar Paulus het over heeft. Hij gaat in vs. 12 namelijk weer verder te spreken over de mannelijke diakenen, en zegt van hen dat zij maar één vrouw mogen hebben en goed leiding moet kunnen geven over zijn kinderen en huisgenoten. Als het dus zo is dat Paulus in vs. 11 spreekt over diaconessen, hebben zij een andere positie dan de mannelijke diakenen. Dit diakenambt wordt door Paulus duidelijk op één lijn gezet met het ambt van oudste. Het gaat in die ambten beide om leiding geven aan de gemeente, zoals aan een gezin, zij het op verschillende terreinen. Tot dat ambt worden alleen broeders geroepen. Als wij nu vrouwen zouden toelaten tot het ambt van diaken, gaan zij een ambt vervullen, waarvan Paulus in I Tim. 3,8-13 zegt dat er alleen broeders voor in aanmerking kunnen komen.

---

<sup>6</sup> Bijkomend bezwaar is dat de 'zwijgtteksten' (1 Kor. 14,33-37 en I Tim. 2,11-15) als geïsoleerde teksten worden behandeld, en dat men zich niet afvraagt, hoe het onderwijs dat in deze teksten gegeven wordt, geworteld is in het geheel van de Schrift.

De synode beroept zich ook op 1 Tim. 5,9. Als het hier al gaat om weduwen die een speciale dienst in de gemeente uitoefenden, was dit niet het diakenambt waar Paulus het in hoofdstuk 3 over heeft. Men meent dat het hier gaat om een speciaal ambt, omdat er ook vereisten worden genoemd, en een werkwoord wordt gebruikt dat ‘in dienst nemen’ kan betekenen (onze NBV heeft ‘inschrijven’). Maar daarmee geeft de tekst te weinig materiaal in handen om bewijs te leveren dat het hier gaat om een ambtelijke dienst in de gemeente, die samenviel met het diakenambt waarover Paulus het heeft in hoofdstuk 3.

De synode beroept zich ook op het feit dat Phebe in Rom. 16,1-2 *diakonos* wordt genoemd, kan ook geen bewijs zijn dat vrouwen in het diakenambt bevestigd kunnen worden. Het woord *diakonos* kan ook in het algemeen iemand aanduiden die een ander assisteert of helpt (Matt. 20:26; 22:13; Rom. 15:8). De context bepaalt of dat woord dan duidt op het specifieke ambt van diaken, of meer algemeen een dienaar of assistent bedoeld wordt. Deze tekst kan dus niet gelden als een duidelijke bewijstekst voor de vrouw in het diakenambt. Daar biedt hij gewoon te weinig informatie voor.

Verder beroept de synode zich nog op de vroege kerkgeschiedenis en de praktijk in een aantal gereformeerde kerken. Voor een beoordeling hiervan, verwijzen we naar een artikel van Prof. Van Dam (<http://www.eeninwaarheid.info/index.php?rub=10&item=1495&zoekterm=Van%20Dam>).

### **Besluit 5:**

#### **Uit te spreken dat er Schriftuurlijke gronden zijn om naast mannen ook vrouwen te roepen tot de dienst in het opzicht, het pastoraat en onderwijs en daardoor tot het ambt van ouderling.**

1-2. In de gronden wordt verwezen naar Mirjam en Debora als vrouwen in het Oude Verbond die in samenwerking met mannen optreden in bestuur en rechtspraak. Echter, als het al zo is dat deze vrouwen een regeertaak vervulden, gaat het om een uitzonderingssituatie. Dat was niet de regel in het Oude Verbond, zoals ook in grond 1 van besluit 3 wordt toegegeven. Je mag je niet beroepen op een uitzondering om daarmee de regel in de kerk te veranderen.

Daar komt nog de vraag bij of het werkelijk zo is dat Mirjam en Debora zonder meer ‘in samenwerking met mannen optreden in bestuur en rechtspraak’. In Micha 6,4 zegt de Here: “Ik heb u immers uit het land Egypte geleid, u verlost uit het slavenhuis. Ik heb Mozes, Aäron en Mirjam voor jullie uit gezonden.” Dit herinnert aan de verlossing uit Egypte onder leiding van Mozes. Mozes werd vergezeld door Aäron en Mirjam. Maar nergens staat dat Mirjam een bepaalde leidinggevende rol had over het volk van God.<sup>7</sup> Er is wel een andere veelzeggende geschiedenis die laat zien dat Mirjam de bijzondere positie van Mozes als tolk van God niet wilde erkennen. Zij wilde aan hem gelijk zijn, en zich niet schikken onder zijn gezag. Ze zegt samen met Aäron: ‘Heeft de Here alleen maar door Mozes gesproken? Heeft hij ook niet door ons gesproken?’ (Num. 12,2). Mirjam wordt voor deze daad door de Here gestraft met melaatsheid. De straf van God op de opstand van Mirjam tegen het gezag van Mozes, laat zien dat haar geen regeertaak toekwam naast Mozes over het volk van God.<sup>8</sup>

Is Debora een goed voorbeeld van iemand die de leiding kreeg in Israël in bestuur en rechtspraak (ook al is dat een uitzondering)? Van Debora wordt gezegd dat ze Israël richtte. Toch blijkt zij geen gewone richter te zijn. Van haar staat er bijvoorbeeld niet dat de Here haar ‘deed opstaan’ op zijn volk te verlossen, zoals er staat van de andere richters. Ook had zij geen militaire functie. Als wordt ingevuld hoe zij richtte, staat er dat de mensen met hun geschillen naar haar toe kwamen onder de palmboom waar zij zat. En dan sprak zij recht (Recht. 4,4-5). Zij regeerde het volk dus niet, leerde hen niet publiek, noch leidde ze hen in de oorlog. Wat er over haar richten staat, is dat ze privégeschillen tussen mensen beslechtte. Als het volk leiding moet krijgen om ten oorlog ten trekken, spreekt ze *Barak* aan op die verantwoordelijkheid (Recht. 4,6-7, 14). Er wordt gezegd dat hij

---

<sup>7</sup> Wel wordt ze een profetes genoemd (Ex. 15,20). Mirjams positie als profetes wordt wel eens aangevoerd om te onderbouwen dat vrouwen in de kerk mogen preken. Daar valt tegenin te brengen dat in het oude verbond vrouwen nooit publiek het volk onderwezen, zoals de priesters dat deden. Dit geldt ook van Mirjam. Als zij na de doortocht door de Rietzee een profetisch lied begint te zingen, volgen alleen de vrouwen haar (Ex. 15,20). Dit komt dan weer overeen met het NT-ische gegeven dat vrouwen wel degelijk geroepen zijn andere vrouwen te onderwijzen (Titus 2, 3vv).

<sup>8</sup> Als Mozes zijn leiding op advies van Jetro delegeert aan oudsten is Mirjam daar dan ook niet bij.

het volk leidde in de overwinning (vs. 10 en 15). Debora heeft ook geen publieke onderwijsfunctie, zoals de priesters dat hadden (Lev. 10,11). Als er staat dat ze profeteerde, is de inhoud van de profetie dat Barak Israël moet verzamelen en tegen Sisera ten strijde moet trekken (Recht. 4,6).

De tekst zelf geeft er dus geen blijk van dat Debora een functie in Israël had die kan vergeleken worden met die van oudste: een blijvende regeer- en onderwijstaak over het hele volk. Daarbij komt nog de vraag: is het boek Rechters, dat gaat over een periode van ordeeloosheid in Israël, wel zo'n geschikt boek om voorbeelden uit te halen voor hoe de NT-kerk geregeerd moet worden?

3. De gronden zeggen ook dat Titus 2,3-5 spreekt over vrouwelijke oudsten. Nu wordt in Titus 2,2-3 inderdaad gesproken over oudere mannen (*presbutai*) en vrouwen (*presbutidai*). Maar daarmee zijn niet de regeeroudsten bedoeld. Paulus heeft het over hen namelijk al in hoofdstuk 1 over gehad. Hij herinnert Titus er in 1,5 aan dat hij in elke stad op Kreta oudsten moest aanstellen (*presbuteroi*). Zo iemand moet een man zijn (van één vrouw). Die oudste is opziener, belast met het goede beheer over Gods huis. Hij moet zich houden aan 'het betrouwbare woord dat overeenkomstig de leer is', zodat hij bij machte is anderen te vermanen door goed onderwijs en ook de tegensprekers te weerleggen (vs. 9). Titus moet als oudste in de gemeente die gezonde leer brengen (2,1). Vervolgens gaat Paulus vanaf 2,2 spreken over hoe verschillende mensen zich in de kerk moeten gedragen. Hier gaat het klassiek gezegd over het ambt van alle gelovigen. Daarover moet Titus ook onderwijs geven. Eerst heeft Paulus het over oudere mannen, dan over oudere vrouwen, vervolgens over jongere mannen, en slaven. Uit de context blijkt dat het hier niet om de leiders van de gemeente gaat, maar om oudere mannen en vrouwen. Hij heeft het vervolgens namelijk over jonge vrouwen, en jonge mannen en slaven. De oudere vrouwen hebben onder meer de taak jongere vrouwen te onderwijzen om op een godvrezende manier echtgenoot en moeder te zijn. Een prachtige taak die oudere vrouwen nu nog steeds hebben. Een invulling van het ambt van alle gelovigen. Maar het gaat hier dus niet over vrouwen die een oudstenambt bekleden.

4. Dat het in het geval van Andronikus en Junia over apostelen gaat, is zeer omstrede. Wat betekent hier het woord 'apostel' (in het algemeen 'gezondene')? Of wil Paulus zeggen dat zij bij de apostelen in aanzien stonden? Verder is feit dat Paulus over mannen en vrouwen als zijn medewerkers spreekt, en echtparen vermeldt bij wie de gemeente aan huis samenkomt, geen voldoende reden om te veronderstellen dat deze mensen leiding gaven aan de gemeente op de manier waarop oudsten in het NT daartoe geroepen zijn. Dat de synode zelf ook doorheeft, dat deze teksten wel een erg wankel basis vormen voor hun conclusie, blijkt uit de woorden: 'wekken de indruk'.

### **Waarom dit wankel tekstbewijs?**

Het is opvallend dat de synode de zwijgtteksten te omstrede acht om vrouwen van het regeerambt uit te sluiten, maar bovengenoemde teksten wel gebruikt als gronden voor hun conclusie om vrouwen wel tot het regeerambt toe te laten. Om deze teksten te laten functioneren als bewijsteksten voor de vrouw in het oudstenambt, moet je (op zijn zachtst gezegd) veel extra denkstappen maken.

### **Besluit 6:**

**Uit te spreken dat er Schriftuurlijke gronden zijn om behalve aan mannen ook aan vrouwen die daarvoor de gaven hebben ontvangen, preekbevoegdheid te verlenen en daartoe in de generale regeling preekbevoegdheid artikel 1 het woord 'mannelijk' te laten vervallen.**

**Uit te spreken dat er Schriftuurlijke gronden zijn om naast mannen ook vrouwen te roepen tot de dienst van de verkondiging en onderwijs en daarmee tot het ambt van predikant.**

De synode wil de toegang van vrouwen tot het ambt van predikant (en de daaraan verbonden dienst van de verkondiging) funderen op het feit dat er in de Bijbel sprake is van vrouwelijke profetessen, en op het feit dat alle gelovigen sinds Pinksteren profeten zijn geworden door de zalving met de Geest.

Dit beroep op de 'profetische lijn' brengt al een moeilijkheid met zich mee. Aan de ene kant beroept de synode zich namelijk op het profeet-zijn van alle gelovigen in het NT. Sinds Pinksteren 'delen zonen en dochters, ouderen en jongeren in de gave van de profetie'. Dat zou betekenen dat

iedereen predikant kan worden, krachtens het ambt van alle gelovigen (HC 12, I Joh. 2,27). Aan de andere kant fundeert men het predikantschap op de bijzondere gave van de profetie, die niet aan iedere gelovige is gegeven. Men verwijst daarvoor naar de profetessen in het OT, en naar de dochters van Filippus (Hand. 21,9). Alleen vrouwen met de gave van profetie kunnen dan tot het ambt worden geroepen. Hier is de synode dus niet helder. Wat is nu precies de grond voor de toelating tot het ambt van predikant: de gave van de profetie, of het ambt aller gelovigen?

In het laatste geval is het bijzondere ambt van herder en leraar volkomen uitgehold. Het is in feite overbodig geworden, omdat het samenvalt met het ambt van alle gelovigen. Het lijkt dan ook het meest voor de hand te liggen om er vanuit te gaan dat de synode de toelating van de vrouw tot het ambt van predikant wil funderen in de gave van profetie.

Dat blijkt ook uit de verwijzing naar I Kor. 14,3. Maar wat is deze gave van profetie precies? Daar is veel verschil van mening over. Sommige uitleggers zeggen dat de profeet in het NT iemand was die directe openbaring van God ontving. Daar is ook veel voor te zeggen, gezien de koppeling die Paulus in 1 Kor. 14 maakt tussen profetie en openbaring (1 Kor. 14,26). Wie profeteert heeft geheimen van God ontvangen, die hij anderen doorgeeft. Daarom noemt Paulus zich bijvoorbeeld 'de beheerder van de geheimen van God' (I Kor. 4,1) en verbindt hij in I Kor. 13,2 profetie aan het kennen van Gods geheimen. Daaruit kan de conclusie worden getrokken dat de profetie waar Paulus het in I Kor. 14,3 over heeft, beruiste op directe openbaring van God.<sup>9</sup> Deze profetie hoorde bij de begintijd van de kerk, samen met het onderwijs van de apostelen (Ef. 2,20), en is daarmee van voorbijgaande aard. Andere uitleggers zeggen dat profetie zoiets was als het uitleggen en toepassen van het Woord van God in een concrete situatie. Deze profetie stond niet per definitie gelijk aan het Woord van God, maar moest daar altijd aan getoetst worden. Duidelijk is dat in het Nieuwe Testament mannelijke en vrouwelijke profeten voorkomen.

Maar de vraag is: kan de prediking op één lijn gesteld worden met profetie in het NT? Het antwoord op die vraag is: nee. Het predikambt kan niet op één lijn gesteld worden met de profetie in het NT. Waarom niet? Omdat de prediking hoort bij de uitoefening van het ambt van oudste. En de oudste is iemand anders dan de profeet in het Nieuwe Testament. De oudsten in het Nieuwe Testament zijn geroepen om de gemeente te bewaren bij de leer van de apostelen (Tit. 1,5v). Dat is hun speciale opdracht.<sup>10</sup> In Paulus' brieven aan twee oudsten, Timoteüs en Titus, komt dit duidelijk tot uitdrukking (speciaal 2 Tim. 3,10-4,5). De prediking is een specifieke uitoefening van deze roeping. De prediking hoort bij de regeertaak van de oudsten over de gemeente.

Overigens heeft dat regeren door middel van de prediking een eigen karakter. Prediking is 'de bediening van de verzoening' (2 Kor. 5,22). Het is maar niet het houden van een inspirerend verhaal. Het gaat om het officieel toelaten van mensen tot het koninkrijk van God door middel van de verkondiging van het evangelie (HC zondag 31). Zoals de priesters in het OT de verzoening bedienden, en de apostelen in het NT, zo doen de oudsten dat als hun opvolgers. Tot dit ambt worden steeds mannen geroepen (Tit. 1,6; 1 Tim. 3,1).<sup>11</sup>

De laatste grond onder dit synodebesluit zegt nog dat het apostolische voorschrift inzake zwijgen niet kan worden opgevat als een absoluut gebod tot spreken in de eredienst. Men verwijst dan naar I Kor. 11,5 en 26. Daar gaat het over vrouwen die profeteren. We hebben echter al gezien dat de profetie waar het in de brief aan de Korintiërs over gaat niet gelijk gesteld kan worden met de prediking. Daarom kan dit niet gebruikt worden als een argument om vrouwen toe te laten tot het predikambt. Daarbij komt dat Paulus in I Korintiërs 14,36 wel duidelijk zegt dat vrouwen bij het beoordelen van de profetie moeten zwijgen, omdat ze dan gezag zouden kunnen uitoefenen over een mannelijke profeet. En dan zegt Paulus: dat past niet bij de positie van de vrouw ten opzichte van de man, zoals de wet zegt. In het geheel van andere teksten van Paulus (I Kor. 11, 3,8-9 en I Tim. 2,13-14) is het zeer waarschijnlijk dat hij hiermee verwijst naar de verhouding tussen man en vrouw zoals de Here die bij de schepping heeft ingesteld, en die beschreven is in Genesis 2.

<sup>9</sup> Mits het natuurlijk ware profetie was, en dat moest door de gemeente onderscheiden worden (I Kor. 14,29).

<sup>10</sup> R. Schippers, *Van den Dienst des Woords*, Goes, 1944, p. 23. Een boek uit de gereformeerde traditie dat nergens prediking in verband brengt met profetie, maar wel met het NT-ische leraarsambt.

<sup>11</sup> Het pleidooi voor preekconsent voor vrouwen, onder verantwoordelijkheid van een kerkenraad, lijkt ons dan ook problematisch, gezien 1 Tim. 2,12. Daar verbiedt Paulus niet alleen het gezag hebben over mannen, maar ook het leren zelf van de verzamelde gemeente.



### **Besluit 7: ruimte te geven aan plaatselijke kerken om zelf te bepalen of en zo ja op welke wijze en wanneer ze in de lijn van de besluiten willen handelen**

De kerkenraad verbaast zich erover dat deze ruimte gegeven wordt. Vooral de gronden onder besluit 3 dringen er namelijk toe op basis van ‘openbaring’ de vrouw toe te laten tot alle ambten. Volgens de synode *openbaart* God immers de gelijkheid van man en vrouw in de Bijbel (besluit 3, grond 3), moet deze openbaring aanleiding zijn tot kritische reflectie op het eigen Schriftverstaan (besluit 3, grond 4) en zal het gehoor geven aan deze roeping (kritische reflectie op het Schriftverstaan) leiden tot het openstellen van de ambten voor zusters (besluit 3, grond 5). Wij zien besluit 7 dan ook als innerlijk tegenstrijdig met besluit 3. De doorgaande lijn in de Schrift, die de synode in de Bijbel meent te zien, dringt immers tot openstelling van de ambten voor vrouwen. Wie nu nog leert dat de Bijbel geen ruimte geeft voor de vrouw in het ambt, gaat daarmee in tegen de bedoeling van het Nieuwe Verbond.

De synode wil in de praktijk deze conclusie echter niet trekken. In de inleidende brief wordt het allemaal veel voorzichtiger verwoord. Daar wordt gezegd dat de besluitteksten alleen maar zeggen ‘dat náást de visie dat (bepaalde) ambten aan mannen zijn voorbehouden op grond van Schriftuurlijke argumentatie, er óók ruimte is voor de visie dat vrouwen tot deze ambten kunnen worden geroepen’ (p. 3). Ons lijkt - met name gezien de gronden onder besluit 3 - dat de synodebesluiten veel meer zeggen. Ze leggen een inhoudelijk visie vast, waarin de vrouw uitsluiten van het ambt wordt gezien als strijdig met de ‘openbaring’ van het Oude en Nieuwe Testament.

### **Besluit 8: de kerken op te roepen zich nader te bezinnen op de vraag hoe recht kan worden gedaan aan de verschillen tussen man en vrouw in de vervulling van taken en ambten in de gemeente**

In de gronden onder dit besluit wordt erop gewezen dat man en vrouw gelijkwaardig zijn, maar dat de Schrift ook wijst op het onderscheid tussen man en vrouw. Ze hebben een eigen plaats tegenover God in het huwelijk en in de gemeente. Dit aspect verdient extra aandacht in onze cultuur die sterk op gelijkheid is gericht (grond 1). Grond 2 zegt dat de Bijbel er herhaaldelijk voor waarschuwt dat man en vrouw in elkaars plaats treden of elkaar overheersen (met een beroep op I Tim. 2,8-15 en I Kor. 14,34-35, en daarnaast naar I Pet. 3,7, 4,15 en 5,3 en 3 Joh. 9).

Maar wat bedoelt de synode er precies mee dat mannen en vrouwen niet in elkaars plaats mogen treden en elkaar niet mogen overheersen? Dat wordt niet duidelijk. De verscheidenheid tussen man en vrouw wordt niet doordacht en uitgewerkt. Ook komt niet de vraag aan de orde waar die verscheidenheid dan zijn oorsprong vindt en wat de gevolgen daarvan zouden moeten of kunnen zijn. De synode wil aan de ene kant dat het verschil in positie voor God tussen man en vrouw wordt gehonoreerd, maar weigert uit te spreken waarin dit verschil volgens de Bijbel bestaat. Diezelfde Bijbel doet er wel degelijk uitspraken over (I Kor. 11,1-11, I Tim. 2,10-15; Ef. 5,22v). Daardoor zal reflectie op dit onderwerp altijd onderhevig blijven aan menselijke willekeur en niet gestuurd worden door het onderwijs van de Bijbel zelf. Daarom kan de kerkenraad ook met dit synodebesluit niet instemmen.

### **Besluit 9 en 10**

Deze besluiten behoeven geen nader commentaar. Besluit 9 gaat over het toezenden van de besluiten aan de zusterkerken. Besluit 10 over het instellen van een deputaatschap dat advies kan geven bij het de implementatie van de synodebesluiten. Aangezien de kerkenraad van mening is dat deze synodebesluiten revisie nodig hebben, betreurt hij het ook dat nu deputaten aan het werk gaan om gemeenten te helpen deze besluiten uit te voeren. Ook acht hij het een bedreiging voor de eensgezindheid in de kerken, wanneer aan de besluiten al uitvoering wordt gegeven, niet alleen door afzonderlijke kerken, maar ook door de Theologische Universiteit.